

Josip Užarević, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, juzarevic@ffzg.hr

Suzana Molčanov, umir. XI gimnazije u Zagrebu, suzana.molcanov@gmail.com

Antonio Jovanović, student Odjela za matematiku Sveučilišta u Osijeku, ajovanov@mathos.hr

Hrvatski mrežni subčestični (strukturni) rječnik

Riječi bi se mogle promatrati kao atomi koji tvore jezik, a njihovi dijelovi (morfemi i slogovi) kao subčestice koje tvore riječi.

Morfemi su bitni u oblikoslovnoj tvorbi riječi, bez obzira na to radi li se o sklonidbi (fleksiji) ili izvođenju (derivaciji), a slogovi su važni u glasovnom smislu. Uz to postoje i razlozi za izdvajanje posebne međurazine koja bi spajala morfeme i slogove u tzv. silabomorfeme – radi boljšega razumijevanja naglasnih zakonitosti u hrvatskome jeziku. Mrežni sintaktičko-semantički okvir (SSF) podržava sve subčestice, ali ne pokriva potpuno i njihovo automatsko formiranje. Naime, automatsko rastavljanje riječi u potpunosti je dovršeno samo za slogove, a tek dijelom za morfove. Međutim, zahvaljujući dobro razvijenoj morfonologiji hrvatskoga jezika (Marković, 2013.), algoritmi se ubrzano razrađuju i za ovu vrstu raščlambe. Tako se uz e-leksikon (pojedinačnih riječi - LEX), stvara i mrežni subčestični rječnik (MSY).

Pretraživanje MSY-ja slično je pretraživanju LEX-a u SS okviru, samo su umjesto abecednog poretka riječi, u ovom slučaju abecedno poredani slogovi/morfovi. Na vrhu MSY-jeva zaslona za postavljanje uvjeta pretrage napisan je trenutačni broj morfema (2.153) i slogova (9.783) koji su spremljeni u bazi. Riječi i njihove subčestice prikazane su u odnosu na poziciju subčestice u pripadajućoj riječi (prema broju utora). Ako je korisnik izabrao prvu poziciju (utor broj 1) na stranici postavki, onda će se kao rezultat za odabrano slovo prikazati svi morfovi/slogovi koji počinju tim slovom, a nalaze se u prvom utoru riječi, zajedno s riječima koje imaju taj slog na tom mjestu. Na stranici postavki moguće je odabrati broj od 1 do 11 za apsolutnu poziciju utora, jer najduža hrvatska riječ ima 11 slogova. Također postoji izbor relativne pozicije: 'bilo koji' i 'zadnji' slog/morf, što je neovisno o broju subčestica u riječi.

Ovakva metoda pretraživanja subčestica i njihove okolice donosi vrijednost poput one koju je konkordancija donijela sintaktičkoj analizi.

Ključne riječi: slogovi i morfovi, silabomorfemi, strukturni rječnik, utori